

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ПІВДЕННО-СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

14.01.2025

м. Дніпро

№ 54/2-рк/к

Комунальне підприємство
«Тернівське житлово-
комунальне підприємство»

Про припинення дій, які містять
ознаки порушення законодавства
про захист економічної конкуренції

Адміністративна колегія Південно-східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали дослідження ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, проведеного Першим відділом досліджень і розслідувань Південно-східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (далі – Відділення),

ВСТАНОВИЛА:

1. ПРЕДМЕТ РЕКОМЕНДАЦІЙ

1) За дорученням в.о. голови Відділення від 12.11.2024 № 54-03/6-вд проведено дослідження ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, учасником якого є комунальне підприємство «Тернівське житлово-комунальне підприємство» (далі - КП «Тернівське ЖКП», Підприємство), та дотримання цим підприємством вимог законодавства про захист економічної конкуренції під час укладання зі споживачами договорів про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

2) У ході дослідження Відділенням проведено аналіз публічного індивідуального договору про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (без обслуговування внутрішньобудинкових систем), розміщеного на офіційному веб-сайті КП «Тернівське ЖКП» за посиланням https://tgkp.com.ua/files/Water_Contract_KPTGKP.pdf.

3) В результаті аналізу цього договору виявлено невідповідність його положень умовам Типового індивідуального договору про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (далі – Типовий договір), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690 «Про затвердження Правил надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення і типових договорів про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення» (далі – Постанова

№ 690) (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 2 лютого 2022 р. № 85) зі змінами.

4) Дії КП «Тернівське ЖКП», які полягають в укладанні зі споживачами публічного індивідуального договору про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, положення якого не відповідають умовам Типового договору, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

2. СУБ'ЄКТ ГОСПОДАРЮВАННЯ, ДІЯЛЬНІСТЬ ЯКОГО ДОСЛІДЖЕНО

5) Комунальне підприємство «Тернівське житлово-комунальне підприємство» (ідентифікаційний код юридичної особи [інформація, доступ до якої обмежено], місцезнаходження: [інформація, доступ до якої обмежено]) здійснює діяльність на підставі Статуту, має самостійний баланс, рахунки в установах банків, печатку зі своїм найменуванням, набуло прав юридичної особи з дня його державної реєстрації у встановленому законодавством порядку, від свого імені виступає у господарських, цивільних та адміністративних правовідносинах з юридичними та фізичними особами, набуває майнових прав та несе обов'язки, від свого імені виступає відповідачем та позивачем у судах, несе відповідальність за результати своєї господарської діяльності.

6) Згідно з відомостями, які містяться в Єдиному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, основним видом діяльності Підприємства є [інформація, доступ до якої обмежено].

7) Підприємство надає послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення відповідно до ліцензії [інформація, доступ до якої обмежено].

8) Таким чином, у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП «Тернівське ЖКП» є суб'єктом господарювання.

3. СТАНОВИЩЕ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ НА РИНКУ

9) Визначення становища КП «Тернівське ЖКП» на досліджуваному ринку здійснено відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України № 49-р від 05.03.2002, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605 (далі – Методика), з урахуванням пункту 2.2 Методики та статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

10) Згідно з пунктом 2.2 Методики, етапи визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання, їх кількість та послідовність проведення можуть змінюватись залежно від фактичних обставин, зокрема особливостей товару, структури ринку, обсягів наявної інформації щодо ринку тощо.

3.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

11) Відповідно до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

12) Суб'єктом господарювання, який є об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища, є КП «Тернівське ЖКП».

13) Конкретними послугами, які надаються Підприємством, є: послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

14) Таким чином об'єктами аналізу визначено:

- послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення;
- суб'єкт господарювання – КП «Тернівське ЖКП».

3.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище

15) У відповідності до пункту 4.1. Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців, постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).

16) У відповідності до пункту 4.2. Методики, визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації, та цін.

17) Послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення за споживчими характеристиками, умовами споживання та реалізації не є взаємозамінними з будь-якими іншими послугами.

18) Відповідно до пункту 4.4. Методики, Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) може складатися шляхом визначення суб'єктів господарювання, які мають значущі обсяги продажу (постачання, виробництва), придбання (споживання, використання) товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території.

19) Постачальниками послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є суб'єкти господарювання, які отримали ліцензію на провадження діяльності з централізованого водопостачання та водовідведення.

20) КП «Тернівське ЖКП» провадить зазначену господарську діяльність на підставі ліцензії [інформація, доступ до якої обмежено].

21) КП «Тернівське ЖКП» надає послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення споживачам – юридичним та фізичним особам в межах міста Тернівка Дніпропетровської області.

3.3. Визначення товарних меж ринку

22) У відповідності з підпунктами 5.1 – 5.2 Методики, товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

23) Відповідно до положень статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним **за умови відсутності конкуренції** внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), **а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами)**, у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).

24) Відповідно до статті 5 Закону України «Про природні монополії» регулюється діяльність суб'єктів природних монополій у таких сферах, зокрема: централізованого водопостачання, централізованого водовідведення.

25) Згідно з частиною першою статті 1 Закону України «Про природні монополії» суб'єкт природної монополії – суб'єкт господарювання (юридична особа) будь-якої форми

власності, який виробляє (реалізує) товари на ринку, що перебуває у стані природної монополії.

26) Окрім того, необхідною умовою отримання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є приєднання внутрішньобудинкових систем водопостачання та водовідведення споживачів до водопровідних та каналізаційних мереж КП «Тернівське ЖКП», тому споживач за звичайних умов не може легко перейти від споживання цього товару до споживання іншого.

27) Таким чином, товарними межами досліджуваного ринку є послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, які, зокрема, надаються Підприємством в результаті здійснення господарської ліцензованої діяльності.

3.4. Визначення територіальних (географічних) меж ринку

28) Згідно з пунктом 6.1 Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів товарної групи), є неможливим або недоцільним.

29) Отримання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення можливе лише у суб'єкта господарювання, який провадить господарську ліцензовану діяльність з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення на певній території, на якій розміщені відповідні технологічні мережі до яких мають можливість приєднатись споживачі.

30) Отже, територіальними (географічними) межами ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, на якому Підприємство здійснює господарську діяльність з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, на підставі ліцензії, виданої Дніпропетровською обласною державною адміністрацією, є територія міста Тернівка Дніпропетровської області, в межах якої розташовані мережі, що перебувають у господарському віданні КП «Тернівське ЖКП».

3.5. Часові межі ринку

31) Відповідно до пункту 7.1 Методики, часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.

32) Згідно з пунктом 1.3 Методики, часові межі ринку – це час стабільності ринку, тобто період, протягом якого структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому істотно не змінюються.

33) Ринок, на якому на протязі певного часу діє один і той самий склад продавців та покупців, може розглядатись, як ринок товару із сталою структурою.

34) Запровадження нових моделей організації договірних відносин на надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення фактично розпочалось у серпні 2019 року після набрання чинності Постановою № 690.

35) Постановою Кабінету Міністрів України від 02.02.2022 № 85 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 5 липня 2019 р. № 690» внесено зміни до Постанови № 690, в тому числі до типових договорів.

36) Постановою Кабінету Міністрів України від 29.12.2023 № 1405 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо оплати житлово-комунальних послуг» внесено зміни, зокрема, до Постанови № 690, в тому числі до типових договорів.

37) Станом на 22.11.2024 на офіційному веб-сайті КП «Тернівське ЖКП» за посиланням https://tgkp.com.ua/files/Water_Contract_KPTGKP.pdf розміщено публічний індивідуальний договір про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (без обслуговування внутрішньобудинкових систем), положення якого не відповідають умовам (чинній редакції) Типового договору,

затвердженого Постановою № 690 (зі змінами), про що працівниками Відділення складено акт від 22.11.2024.

38) Оскільки умови публічного індивідуального договору про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (без обслуговування внутрішньобудинкових систем), розміщеного на офіційному веб-сайті КП «Тернівське ЖКП», не відповідали умовам Типового договору після набрання чинності постановою Кабінету Міністрів України від 29.12.2023 № 1405 (грудень 2023 року), часовими межами досліджуваного ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення визначено період: грудень 2023 року - грудень 2024 року. Упродовж цього періоду структура ринку суттєво не змінювалась.

3.6. Визначення потенційних конкурентів

39) Відповідно до пункту 9.1. Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання: які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.

40) Відповідно до пункту 9.2. Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).

41) Ринок послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення характеризується наявністю організаційних та адміністративних бар'єрів, як то отримання ліцензій на здійснення господарської діяльності з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

42) Окрім того, споживачі послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, об'єкти яких розташовані в зазначених територіальних (географічних) межах та приєднані до водопровідних та каналізаційних мереж, що перебувають у господарському віданні КП «Тернівське ЖКП», не мають можливості отримувати ці послуги від іншого суб'єкта господарювання.

43) Отже, внаслідок наявних організаційних й адміністративних бар'єрів та технологічних особливостей надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, вступ нових суб'єктів господарювання на досліджуваний ринок послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, який перебуває у стані природної монополії, є неможливим, що свідчить про відсутність потенційних конкурентів.

3.7. Установлення ознак монопольного (домінуючого) становища

44) Абзацом другим частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.

45) З урахуванням наведеного, відповідно до абзацу другого частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», ринкове становище КП «Тернівське ЖКП» у період грудень 2023-грудень 2024 року має ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в межах міста Тернівка Дніпропетровської області, де розташовані мережі, що перебувають у господарському віданні КП «Тернівське ЖКП», оскільки у КП «Тернівське ЖКП» немає на цьому ринку жодного конкурента.

3. ОБСТАВИНИ, ВСТАНОВЛЕНІ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ

3.1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

46) Частиною першою статті 19 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» визначено, що послуги з централізованого питного водопостачання надаються споживачам підприємством питного водопостачання з урахуванням вимог Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» на підставі договору з: підприємствами, установами, організаціями, що безпосередньо користуються централізованим питним водопостачанням; підприємствами, установами або організаціями, у повному господарському віданні або оперативному управлінні яких перебуває житловий фонд і до обов'язків яких належить надання споживачам послуг з питного водопостачання; об'єднаннями співвласників багатоквартирних будинків, житлово-будівельними кооперативами та іншими об'єднаннями власників житла, яким передано право управління багатоквартирними будинками та забезпечення надання послуг з водопостачання на підставі укладених ними договорів; власниками будинків, що перебувають у приватній власності; індивідуальними і колективними споживачами житлово-комунальних послуг, визначеними Законом України «Про житлово-комунальні послуги».

47) Договір про надання послуг з питного водопостачання укладається безпосередньо між підприємством питного водопостачання або уповноваженою ним юридичною чи фізичною особою і споживачем, визначеним у частині першій цієї статті. Порядок надання споживачам послуг з питного водопостачання встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства (частина друга та третя статті 19 Закону «Про питну воду та питне водопостачання»).

48) Відносини між суб'єктом господарювання, що провадить господарську діяльність з централізованого водопостачання, та індивідуальним і колективним споживачем, який отримує або має наміри отримувати комунальні послуги з централізованого водопостачання, а також визначеною власником (співвласниками) особою, що здійснює розподіл обсягів послуг, регулюються Правилами надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення і типовими договорами про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (далі – Правила), затвердженими Постановою № 690 (зі змінами).

49) Постановою № 690 (зі змінами) затверджені такі типові договори:

- типовий індивідуальний договір про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем;
- типовий індивідуальний договір про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення;
- типовий договір з власником (користувачем) будівлі (приміщення у будівлі) про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення;
- типовий договір з колективним споживачем про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення;
- типовий колективний договір про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

50) Пунктом 5 Правил визначено, що послуги надаються споживачеві згідно з умовами типового договору про надання послуг, що укладається з урахуванням особливостей, визначених Законом України «Про житлово-комунальні послуги».

51) Відповідно до пункту 2 частини другої статті 8 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (далі – Закон про ЖКП) виконавець комунальної послуги зобов'язаний готувати та укладати із споживачем договори про надання комунальних

послуг з визначенням відповідальності за дотримання умов їх виконання згідно з типовим договором.

52) Згідно зі статтею 12 Закону про ЖКП надання житлово-комунальних послуг здійснюється **виключно на договірних засадах**. Договори про надання житлово-комунальних послуг укладаються **відповідно до типових або примірних договорів, затверджених Кабінетом Міністрів України або іншими уповноваженими законом державними органами відповідно до закону**. Такі договори можуть затверджуватися окремо для різних моделей організації договірних відносин (індивідуальний договір, індивідуальний договір з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем, колективний договір) та для різних категорій споживачів (індивідуальний споживач (співвласник багатоквартирного будинку, власник будівлі, у тому числі власник індивідуального садибного житлового будинку), колективний споживач).

53) Частиною четвертою статті 23 Закону про ЖКП визначено, що послуга з централізованого водопостачання надається згідно з умовами договору, що укладається з урахуванням особливостей, визначених цим Законом, та вимогами правил надання послуг з централізованого водопостачання, що затверджується Кабінетом Міністрів України, якщо інше не передбачено законом.

54) Відповідно до частини п'ятої статті 13 Закону про ЖКП з власниками індивідуальних житлових будинків укладаються публічні договори приєднання про надання комунальних послуг, які вважаються укладеними, якщо протягом 30 днів з дня опублікування тексту договору на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування та/або на веб-сайті виконавця послуги такий власник не вчинив дій щодо відключення (відмови) від комунальної послуги. При цьому розміщується повідомлення про місце опублікування тексту договору у загальнодоступних місцях на інформаційних стендах та/або рахунках на оплату послуг.

55) Відповідно до положень частини другої статті 179 Господарського кодексу України Кабінет Міністрів України, уповноважені ним або законом органи виконавчої влади можуть рекомендувати суб'єктам господарювання орієнтовні умови господарських договорів (примірні договори), а у випадках визначених законом – затверджувати типові договори.

56) Абзацом четвертим частини четвертої статті 179 Господарського кодексу України визначено, що при укладенні господарських договорів сторони можуть визначати зміст договору на основі типового договору, затвердженого Кабінетом Міністрів України, чи у випадках, передбачених законом, іншим органом державної влади, коли **сторони не можуть відступати від змісту типового договору, але мають право конкретизувати його умови**.

57) Абзацом другим частини третьої статті 6 Цивільного кодексу України передбачено, що сторони в договорі **не можуть відступити від положень актів цивільного законодавства**, якщо в цих актах прямо вказано про це, а також у разі, якщо обов'язковість для сторін положень актів цивільного законодавства впливає з їх змісту або із суті відносин між сторонами.

3.2. ФАКТИЧНІ ОБСТАВИНИ

58) У ході дослідження Відділенням було проведено аналіз договорів, укладених зі споживачами категорій «населення», «бюджетні установи та організації» та «інші споживачі», у редакції, яка діяла на момент надання інформації, розроблених Підприємством на виконання вимог чинного законодавства за новими моделями організації договірних відносин на надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, наданих Відділенню листом КП «Тернівське ЖКП» від 03.12.2024 № 1445 (вх. Відділення від 10.12.2024 № 54-01/3454).

59) До листа від 03.12.2024 № 1445 Підприємством надано копії діючих договорів про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого

водовідведення, в тому числі публічних індивідуальних договорів, укладених Підприємством за новими моделями організації договірних відносин зі споживачами категорії «населення», «бюджетні установи та організації» та «інші споживачі».

60) За інформацією КП «Тернівське ЖКП» (лист від 03.12.2024 № 1445) загальна кількість договорів, які діють станом на 02.12.2024, складає 12 276 шт., з них:

- з населенням – 11 980 шт.,

- з бюджетними установами організаціями та іншими споживачами – 296 шт.

61) Водночас, за відкритими даними на офіційному веб-сайті КП «Тернівське ЖКП» станом на 22.11.2024 за посиланням https://tgkp.com.ua/files/Water_Contract_KPTGKP.pdf, розміщено публічний індивідуальний договір про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (без обслуговування внутрішньобудинкових систем) (далі - **Договір**), про що працівниками Відділення складено акт від 22.11.2024.

62) За наявною у Відділення інформацією, у квітні 2023 року Договір у чинній редакції було розміщено на офіційному веб-сайті КП «Тернівське ЖКП», за посиланням https://tgkp.com.ua/files/Water_Contract_KPTGKP.pdf.

63) Відповідно до частини п'ятої статті 13 Закону про ЖКП, у разі якщо співвласники багатоквартирного будинку не прийняли рішення про вибір моделі договірних відносин та не уклали з виконавцем комунальної послуги відповідний договір (крім послуг з постачання та розподілу природного газу і послуг з постачання та розподілу електричної енергії), з ними укладається індивідуальний договір про надання комунальної послуги, що є публічним договором приєднання.

64) Такі договори вважаються укладеними, якщо протягом 30 днів з дня **опублікування тексту договору на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування та/або на веб-сайті виконавця послуги** співвласники багатоквартирного будинку не прийняли рішення про вибір моделі договірних відносин та не уклали відповідний договір з виконавцем комунальної послуги. При цьому розміщується повідомлення про місце опублікування тексту договору у загальнодоступних місцях на інформаційних стендах та/або рахунках на оплату послуг.

65) Умови вищезазначеного Договору застосовуються Підприємством для усіх споживачів.

66) За результатом аналізу змісту Договору та договорів, наданих КП «Тернівське ЖКП» листом від 03.12.2024 № 1445, в тому числі публічних індивідуальних договорів, **виявлено невідповідність їх положень умовам (редакції) Типового договору, затвердженого Постановою № 690 (зі змінами).**

67) Невідповідність положень Договору, що є публічним договором приєднання, умовам Типового договору, затвердженого Постановою № 690 (зі змінами), полягає в наступному:

Таблиця 1

Порівняння умов Договору КП «Тернівське ЖКП» та умов Типового договору, затвердженого Постановою № 690 (зі змінами)

<p>Типовий індивідуальний договір про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затверджений Постановою № 690 (зі змінами)</p>	<p>Публічний індивідуальний договір про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (без обслуговування внутрішньобудинкових систем) КП «Тернівське ЖКП»</p>	<p>Наслідки невідповідності умовам Типового договору</p>
--	---	---

<p>Розділ «Права і обов'язки сторін» Пункт 42 «Виконавець зобов'язаний»: 8¹) здійснювати перерахування розміру нарахованої плати за послуги та/або ненарахування її для споживача протягом періоду тимчасової відсутності в житловому приміщенні (іншому об'єкті нерухомого майна) споживача та інших осіб за умови отримання заяви та документального підтвердження відповідно до умов договору</p>	<p>Підпункт відсутній</p>	<p>Відсутність у договорах умов щодо законодавчо встановлених прав і зобов'язань сторін за певних умов може призводити до ущемлення інтересів споживачів, які маючи підстави на зменшення розміру плати та/або ненарахування відповідної плати у разі тимчасової їх відсутності в житловому приміщенні</p>
<p>Розділ «Права і обов'язки сторін» Пункт 40 «Споживач зобов'язаний»: 11) інформувати виконавця про тимчасову відсутність в житловому приміщенні (іншому об'єкті нерухомого майна) споживача та інших осіб понад 30 календарних днів (за відсутності приладів обліку); якщо період відсутності споживача та інших осіб перевищує шість місяців, споживач для реалізації права на неоплату вартості послуг у разі їх невикористання (за відсутності приладів обліку) у місячний строк з моменту закінчення кожного шестимісячного періоду зобов'язаний надавати виконавцю оновлену заяву з відповідними підтвердними документами в електронній або паперовій формі.</p>	<p>Підпункт відсутній</p>	<p>(іншому об'єкті нерухомого майна), сплачуватимуть за неотримані послуги</p>

68) Як видно з таблиці 1, положення опублікованого на офіційному сайті КП «Тернівське ЖКП» за посиланням https://tgkp.com.ua/files/Water_Contract_KPTGKP.pdf Договору, що пропонується КП «Тернівське ЖКП» для укладення зі споживачами, **не відповідають умовам Типового договору**, затвердженого Постановою № 690 (зі змінами), а саме:

- відсутній обов'язок споживача інформувати виконавця про тимчасову відсутність в житловому приміщенні та надавати виконавцю оновлені підтвердні документи якщо період відсутності споживача перевищує шість місяців.

- відсутній обов'язок виконавця здійснювати перерахування розміру нарахованої плати за послуги та/або ненарахування її для споживача протягом періоду тимчасової відсутності споживача в житловому приміщенні.

69) Типові договори є формою регулювання договірних відносин у сфері господарювання, вони застосовуються для спрощення процесу укладання конкретних господарських договорів та визначення бажаної, з точки зору держави, моделі договірних зобов'язань. **Головною ознакою типових договорів є їх обов'язковість.**

70) Отже, КП «Тернівське ЖКП» повинно було укласти публічний індивідуальний договір про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (без обслуговування внутрішньобудинкових систем) **відповідно до умов Типового договору**, затверджених Постановою № 690 (зі змінами) не відступаючи від його змісту, тобто не зменшуючи власної відповідальності та відповідальності споживача.

71) З огляду на зазначене, дії КП «Тернівське ЖКП», які полягають в укладанні публічного індивідуального договору про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (без обслуговування внутрішньобудинкових систем), розміщеного на офіційному сайті Підприємства, в редакції, **що не відповідає положенням чинного законодавства, зокрема, умовам Типового договору**, затвердженого Постановою № 690 (зі змінами), можуть призвести до ущемлення прав та інтересів споживачів.

4. АНТИКОНКУРЕНТНІ НАСЛІДКИ ДІЙ КП «ТЕРНІВСЬКЕ ЖКП»

72) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

73) Унаслідок укладення зі споживачами публічного індивідуального договору про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (без обслуговування внутрішньобудинкових систем), положення якого не відповідають умовам Типового договору, затвердженого Постановою № 690, КП «Тернівське ЖКП»:

- зменшило обсяг нормативно визначених зобов'язань споживача, що може призвести до виникнення спорів між споживачем та виконавцем щодо нарахувань за спожиті послуги внаслідок необізнаності споживача про свої обов'язки; може створити виконавцю умови для необґрунтованих нарахувань за послуги при тимчасовій відсутності споживача у житловому приміщенні;

- зменшило обсяг власних нормативно визначених зобов'язань (звучило власну відповідальність) як виконавця послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, що може призвести до порушення прав та ущемлення інтересів споживачів.

74) Така поведінка КП «Тернівське ЖКП» є можливою лише внаслідок відсутності вибору для споживачів інших виконавців послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

75) З огляду на зазначене, завдяки ринковій владі КП «Тернівське ЖКП» має можливість нав'язувати споживачам умови договорів, які не передбачені нормами чинного законодавства, для можливості отримання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, що може мати наслідком обмеження прав та ущемлення інтересів споживачів послуг.

76) Така поведінка притаманна саме монопольному утворенню, оскільки у взаємовідносинах із суб'єктом господарювання, що має монопольну владу, споживачі його послуг знаходяться з ним у нерівних умовах, змушені погоджуватись на всі вимоги та умови для можливості отримання послуг та фактично позбавлені захисту своїх прав та законних інтересів.

5. НЕМОЖЛИВІСТЬ ВЧИНЕННЯ КП «ТЕРНІВСЬКЕ ЖКП» ДІЙ ЗА УМОВ ІСНУВАННЯ ЗНАЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ НА РИНКУ

77) Наявність у суб'єкта господарювання монопольного (домінуючого) становища на ринку не є протиправним, однак такий суб'єкт господарювання має усвідомлювати

можливість певного обмеження своєї діяльності з точки зору дотримання законодавства про захист економічної конкуренції, визначати свою поведінку на основі пріоритету прав споживачів та у будь-якому разі не створювати умови, які породжують або можуть породжувати порушення їх прав та ущемлення інтересів.

78) Унаслідок вчинення КП «Тернівське ЖКП» дій, які полягали в укладанні зі споживачами публічного індивідуального договору про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (без обслуговування внутрішньобудинкових систем), положення якого не відповідають умовам Типового договору, затвердженого Постановою № 690, що за певних умов можуть призводити до ущемлення інтересів споживачів, привабливість послуг Підприємства для таких споживачів могла б різко зменшитися, а тому, за умов існування значної конкуренції на ринку, необхідною ознакою якої відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є можливість вибору у споживачів, КП «Тернівське ЖКП» істотно втратило б свою ринкову частку та, як наслідок, прибуток.

6. ВИСНОВКИ ВІДДІЛЕННЯ

79) Згідно з частиною третьою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.

80) Зловживання монопольним (домінуючим) становищем за умовами пункту 2 статті 50 цього Закону визнається порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.

81) Враховуючи, що КП «Тернівське ЖКП» протягом грудня 2023-грудня 2024 року на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в територіальних (географічних) межах міста Тернівка Дніпропетровської області, де розташовані мережі, що перебувають у господарському віданні Підприємства, має ознаки монопольного (домінуючого) становища,

дії КП «Тернівське ЖКП», які полягають в укладанні публічного індивідуального договору про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (без обслуговування внутрішньобудинкових систем), в редакції, розміщеній на офіційному сайті Підприємства станом на , **положення якого не відповідають умовам Типового договору та можуть призводити до ущемлення інтересів споживачів**, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

82) На теперішній час вищезазначені дії Підприємства, що містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції не припинені.

83) Відповідно до частини першої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» органи Антимонопольного комітету України мають право надавати рекомендації органам влади, органам місцевого самоврядування, органам адміністративно-господарського управління та контролю, суб'єктам господарювання, об'єднанням стосовно припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють.

Враховуючи наведене, керуючись статтями 7, 12, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтю 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за

№ 291/5482 із змінами та доповненнями, адміністративна колегія Південно-східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає такі обов'язкові до розгляду

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Комунальному підприємству «Тернівське житлово-комунальне підприємство» (ідентифікаційний код юридичної особи [інформація, доступ до якої обмежено]) припинити дії, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунути причини виникнення цього порушення і умови, що йому сприяють шляхом:

1. **Укладення зі споживачами публічного індивідуального договору** про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (без обслуговування внутрішньобудинкових систем), розміщеного на офіційному сайті Підприємства, **у відповідності до вимог чинної редакції Типового індивідуального договору** про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, **затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690** «Про затвердження Правил надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення і типових договорів про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення» (зі змінами).

2. **Інформування споживачів**, з якими укладено публічний індивідуальний договір про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (без обслуговування внутрішньобудинкових систем), умови якого не відповідають Типовому договору, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690 «Про затвердження Правил надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення і типових договорів про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення» (зі змінами), **про можливість переукладання та/або внесення змін** у відповідності до вищезазначеного Типового договору.

Зазначаємо, що відповідно до частини другої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Відповідно до частини третьої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за умови виконання положень цих рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, Південно-східне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України не розпочинатиме провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Про результати розгляду рекомендацій необхідно повідомити Південно-східне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України **упродовж 30 днів** з дня їх отримання з наданням документів, підтверджуючих виконання рекомендацій.

Голова адміністративної колегії

Лариса ГРЕЧАНА